

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. ¹ 433/V/2009

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ – ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 25^η Σεπτεμβρίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Αριστέα Σινανιώτη

Μέλη: Κυριάκος Μακαρώνας, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Χρήστου Α. Ιωάννου,
Παναγιώτης Κανελλόπουλος,
Ευθύμιος Πουρναράκης, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Απόστολου Ρεφενέ, και
Γεωργία Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Γραμματέας: Όλγα-Ανίτα Ραφτοπούλου

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της Καταγγελίας του κ. Δ. Κ. (X-PORT) (αριθμ. ημ. πρωτ. 7183/11.11.05, 7280/15.11.05, 4237/13.07.06) κατά της εταιρίας **HELEXPO Α.Ε.**, σύμφωνα με τα άρθρα 1 παρ. 1 και 2 του ν. 703/1977, όπως ισχύει.

Στη συζήτηση είχαν νομίμως κλητευθεί και παρέστησαν: α) ο καταγγέλλων Δ. Κ. του Π., αυτοπροσώπως (εφεξής και “καταγγέλλον”), και (β) από την πλευρά της καταγγελλόμενης εταιρίας με την επωνυμία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ - HELEXPO Α.Ε.» (εφεξής «HELEXPO Α.Ε.» ή καταγγελλόμενη), ο νόμιμος εκπρόσωπός της Ιωάννης Παπακωνσταντίνου, Γενικός Διευθυντής αυτής, μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου αυτής Φώτιου Παπαχρήστου.

Ο καταγγέλλων υπέβαλε, πριν από την έναρξη της συζήτησης, το με αριθμ. ημ. πρωτ. 747/25.9.2008 αίτημα για παράστασή του στη συζήτηση της υπόθεσης, δεδομένου ότι δεν είχε υποβάλει υπόμνημα σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΦΕΚ Β΄ 1890/29.12.2006), καθώς επίσης και αίτημα για εξέταση της κόρης του, Σ. Κ., ως μάρτυρα. Η Ε.Α. – Τμήμα Β΄, μετά από μυστική διάσκεψη, έκανε δεκτό το αίτημα για παράσταση του καταγγέλλοντος στη συζήτηση, αλλά απέρριψε το αίτημα για εξέταση της κόρης του ως μάρτυρα.

Στη συνέχεια, η Προεδρεύουσα του Β΄ Τμήματος της Ε.Α., αφού κάλεσε στην αίθουσα συνεδρίασεως και ανακοίνωσε την απόφαση της Επιτροπής στον καταγγέλλοντα και τον νόμιμο εκπρόσωπο και πληρεξούσιο δικηγόρο της καταγγελλόμενης, έδωσε τον λόγο στον Γενικό Εισηγητή Ιωάννη Μιχαήλ, Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης Εφαρμογής της

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β΄/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.), ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά τη γραπτή εισήγηση (αριθ. πρωτ. οικ. 3566/28.5.2008) της Υπηρεσίας και κατέληξε ότι, με βάση όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, η συμπεριφορά που επέδειξε η HELEXPO Α.Ε. δεν συνιστά κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην εσωτερική αγορά (άρθρο 2 του ν. 703/77) και κατά συνέπεια δεν προκύπτει παράβαση του άρθρου 2 του ν.703/77, όπως ισχύει.

Στο σημείο αυτό, ο καταγγέλλων ζήτησε να παρασταθεί στη συζήτηση η κόρη του, προς υποβοήθησή του κατά την ανάπτυξη των ισχυρισμών του ενώπιον της Επιτροπής. Η Ε.Α. – Τμήμα Β΄, συνδιασκεφθείσα επί της έδρας, έκανε δεκτό το αίτημα του καταγγέλλοντος και στη συζήτηση παρέστη η Σ. Κ., κόρη του καταγγέλλοντος.

Στη συνέχεια, τον λόγο έλαβαν ο καταγγέλλων, και ο νόμιμος εκπρόσωπος και ο πληρεξούσιος δικηγόρος της καταγγελλόμενης, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους, απάντησαν σε ερωτήσεις, που τους υπέβαλαν η Προεδρεύουσα και τα Μέλη του Β΄ Τμήματος της Ε.Α., και ζήτησαν, ο μιν καταγγέλλων να γίνει δεκτή η καταγγελία του, η δε καταγγελλόμενη να απορριφθεί αυτή και να γίνει δεκτή η εισήγηση της Γ.Δ.Α.

Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, η Προεδρεύουσα του Β΄ Τμήματος της Ε.Α. χορήγησε προθεσμία έως την 1^η Οκτωβρίου 2008, ημέρα Τετάρτη, προκειμένου να υποβληθούν από την καταγγελλόμενη τα ελλείποντα νομιμοποιητικά έγγραφα του νομίμου εκπροσώπου και του πληρεξουσίου δικηγόρου αυτής, καθώς και προθεσμία έως την 2^η Οκτωβρίου 2008, ημέρα Πέμπτη, προκειμένου τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν, εφόσον επιθυμούν, συμπληρωματικά υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού - Τμήμα Β΄ συνήλθε σε διάσκεψη κατά τη συνεδρίαση της 16^{ης} Οκτωβρίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 16:30), την οποία συνέχισε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης} Νοεμβρίου 2008 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 12:00) και ολοκλήρωσε κατά τη συνεδρίαση της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30). Το μέλος της Επιτροπής κ. Γεωργία Μπεχρή-Κεχαγιόγλου, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος, δεν συμμετείχε στη διάσκεψη της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2008 και δεν συμμετείχε στη λήψη της παρούσας απόφασης.

Οι ανωτέρω συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της Ε.Α. Η Επιτροπή κατά τη διάσκεψή της, έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση της Γ.Δ.Α., καθώς και τις απόψεις που διετύπωσαν προφορικώς αμφοτέρωτα τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και εγγράφως η καταγγελλόμενη με το υπόμνημα που υπέβαλε πριν από την έναρξη της συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 13.07.2006, με αριθμ. ημ. πρωτ. 4237, κατετέθη στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής ΓΔΑ ή «η Υπηρεσία») καταγγελία του κ. Δ. Κ. (X-PORT)

(εφεξής καταγγέλλον), ο οποίος δραστηριοποιείται στη διοργάνωση εκθέσεων, διαφήμιση, εισαγωγές, κτηματομεσιτικές εργασίες, κατά της HELEXPO A.E. (εφεξής καταγγελλόμενη εταιρεία), η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της διοργάνωσης εκθέσεων, συνεδρίων και παρεμφερών εκδηλώσεων, για ίδιο λογαριασμό ή λογαριασμό τρίτων, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, για παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 και 2 του ν.703/1977, όπως ισχύει. Προηγουμένως, ο καταγγέλλον είχε αποστείλει στην ΓΔΑ αντίγραφα της αλληλογραφίας του με την καταγγελλόμενη, τιμολόγια και άλλα σχετικά με την καταγγελία του στοιχεία, με τα με ημ. αριθμ. πρωτ. 7183/11.11.05 και 7280/15.11.05 μηνύματα τηλεομοιοτυπίας. Η εν λόγω καταγγελία αναφέρεται σε άρνηση παροχής χώρου για διοργάνωση εκθέσεων.

B. ΤΑ ΜΕΡΗ

B.1. Η καταγγελλόμενη εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ - HELEXPO A.E.»

Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ - HELEXPO A.E.» συστάθηκε με το άρθρο 2 του ν.2687/99, διέπεται από τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/20 «περί Α.Ε.» και του Ν.3429/2005 «περί ΔΕΚΟ», ενώ το καταστατικό της καταρτίστηκε με την κοινή υπουργική απόφαση 14505/ΔΕΚΟ 540/22-4-99 των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Μακεδονίας-Θράκης (Β' 499).

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού της εταιρείας, όπως ισχύει σήμερα, σκοπός της είναι:

«1) Η διοργάνωση εκθέσεων, συνεδρίων και γενικότερα εκδηλώσεων για ίδιο λογαριασμό ή λογαριασμό τρίτων κυρίως στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, αλλά και οπουδήποτε αλλού, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

2) Η ίδρυση και εκμετάλλευση εκθεσιακών και συνεδριακών κέντρων και κάθε συναφούς με αυτά δραστηριότητας συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας και εκμετάλλευσης χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων.

3) Η παροχή οιασδήποτε φύσεως συμβουλευτικών υπηρεσιών που αφορούν τον εκθεσιακό-συνεδριακό τομέα προς ιδιωτικούς φορείς, καθώς και η συγκέντρωση, επεξεργασία και εμπορική εκμετάλλευση σχετικών πληροφοριών.

4) Η παροχή οιασδήποτε φύσης υπηρεσιών που συνάδουν με τον κύριο σκοπό της εταιρείας κατά την κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου.

5) Η αντιπροσώπευση, πρακτορεία και συνεργασία με οίκους του εσωτερικού ή εξωτερικού ή άλλες επιχειρήσεις.

6) Στο σκοπό της Εταιρείας εμπίπτει αυτονότητα, αναγόμενη και σε αυτοτελή σκοπό, γενικά και κάθε πράξη ή συναλλαγή, εμπορική ή βιοτεχνική, που δύναται να αποτελεί μέσο για την πραγμάτωση των κύριων σκοπών των παραγράφων 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου 2.

7) Η επιλογή των μέσων για την εξυπηρέτηση του σκοπού της Εταιρείας ανήκει στο Διοικητικό Συμβούλιο. Καμία πράξη διοίκησης, διαχείρισης ή διάθεσης δεν εξαιρείται από τα μέσα αυτά, τα οποία αναγνωρίζονται ως σκοποί.

8) *Για εξυπηρέτηση του εταιρικού σκοπού, η Εταιρία δύναται, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, να ιδρύει υποκαταστήματα και πρακτορεία εντός ή εκτός της Ελλάδας σε αγοραζόμενα προς τούτο ή και μισθωμένα ακίνητα.»*

Αναφορικά με τη μετοχική σύνθεση της HELEXPO A.E., σημειώνουμε ότι οι μετοχές της (ήτοι στις 9/10/2007, 1.052.305 μετοχές των 1,47 ευρώ εκάστη) ανήκουν εξ' ολοκλήρου στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπείται στις Γενικές Συνελεύσεις από τους Υπουργούς Οικονομίας & Οικονομικών και Μακεδονίας - Θράκης ή το εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο (άρθρο 2 παρ. 6 του ν.2687/1999).

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του καταστατικού της, η Εταιρία διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από εκτελεστικά μέλη, μη εκτελεστικά μέλη και ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη, εφαρμοζομένων αναλογικά των διατάξεων των άρθρων 3 παρ.1 και 4 παρ. 1 και 2 του ν.3016/2002.

Ο Πρόεδρος, ο Διευθύνων Σύμβουλος και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται και παύονται αζημίως, για το Δημόσιο και για την εταιρία, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εποπτεύοντος Υπουργού Μακεδονίας – Θράκης, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.3429/2005.

Η HELEXPO A.E. συμμετέχει με ποσοστό 70% στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ - HELEXPO A.E., η οποία ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 2005 και ως καταστατικό σκοπό έχει: 1) Την παροχή πάσης φύσεως (ολοκληρωμένων) υπηρεσιών υλοποίησης και υποστήριξης της παραγωγής εκθεσιακών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων του σχεδιασμού, επιμέλειας, οργάνωσης, υλοποίησης έργων, της προβολής πελατών, της έκδοσης εντύπων, εκτύπωσης επιγραφών κ.α., 2) Τη μελέτη, κατασκευή εκθεσιακών περιπτέρων, τυποποιημένων stand, ειδικών stand κατόπιν παραγγελίας και εν γένει εκθετηρίων, σε εκθεσιακούς και συνεδριακούς χώρους.

Η HELEXPO A.E. δεν χρηματοδοτείται από το Δημόσιο, αλλά λειτουργεί με αμιγώς ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, ως ανώνυμη εμπορική εταιρία (Α.Ε.). Αποτελεί το μεγαλύτερο οργανωτή εκθέσεων, συνεδρίων και πολιτιστικών εκδηλώσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Έχει το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του Διεθνούς Εκθεσιακού Κέντρου Θεσσαλονίκης, των Διεθνών Συνεδριακών Κέντρων "Ι. Βελλίδης" και "Ν. Γερμανός" στη Θεσσαλονίκη, καθώς και του Εκθεσιακού και Συνεδριακού Κέντρου Αττικής HELEXPO Palace στην Αθήνα. Επίσης, έχει το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης των εμπορικών σημάτων (trademarks) όλων των κλαδικών εκθέσεων.

Στα πλαίσια σύμβασης μίσθωσης με την ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία ΔΕΘ Α.Ε. και σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχεται στο άρθρο 3 του ν.2687/99, η HELEXPO A.E. έχει μισθώσει και εκμεταλλεύεται τα εκθεσιακά κέντρα Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ) και Αθηνών (HELEXPO PALACE) από 1.1.2000 μέχρι 31.12.2014, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται στη ΔΕΘ Α.Ε. και υπολογίζεται σε ποσοστό (σήμερα 20%) επί των ακαθαρίστων εσόδων που πραγματοποιεί η HELEXPO από την εκμετάλλευση των εν λόγω ακινήτων.

Στις δραστηριότητες της HELEXPO περιλαμβάνεται η διοργάνωση της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ), διεθνών κλαδικών εκθέσεων, εθνικών, περιφερειακών ή διεθνών συνεδρίων και ημερίδων. Επίσης, η εταιρία διαθέτει, επί ενοικίω, τις εγκαταστάσεις της σε διάφορους φορείς, για τη διοργάνωση εκθέσεων και συνεδρίων.

Οι χώροι παραχωρούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο της HELEXPO με την υπογραφή σχετικού συμφωνητικού μίσθωσης και κατόπιν υποβολής έντυπης αίτησης για χρήση των χώρων, για συγκεκριμένη ημερομηνία και ξεχωριστά για κάθε εκθεσιακή ή άλλη εκδήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού Παραχώρησης Χώρων.

Η αίτηση για την παραχώρηση εγκρίνεται ή απορρίπτεται από το Δ.Σ. της HELEXPO, όπου συνεκτιμούνται και συνυπολογίζονται κριτήρια όπως: το μέγεθος και ο βαθμός εκμετάλλευσης των χώρων, τα έσοδα από την παραχώρηση χρήσης, το προφίλ του οργανωτή, η ανταγωνιστικότητα με εκθέσεις της HELEXPO, η παλαιότητα/επαναληπτικότητα της έκθεσης, η προώθηση συγκεκριμένου κλάδου/παραγωγικής τάξης και η συνέπεια σε προηγούμενες συναλλαγές με τη HELEXPO (όπως αναφέρονται στο άρθρο 3 του ανωτέρω Κανονισμού).

Η HELEXPO διατηρεί το δικαίωμα να αντιπροτείνει στον οργανωτή εναλλακτική ημερομηνία διεξαγωγής της εκδήλωσης, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του εκθεσιακού της προγράμματος. Επιπλέον, διατηρεί το δικαίωμα να εξετάζει προτάσεις παραχώρησης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, για την κάλυψη τυχόν κενών χρονικών διαστημάτων.

Δεν παραχωρεί για χρήση τους χώρους της σε τρίτους, όταν το αντικείμενο της εκδήλωσης είναι αντίθετο με το κοινό αίσθημα ή μπορεί να προκαλέσει ταραχές ή όταν ο αιτών έχει παραβεί στο παρελθόν όρους οποιασδήποτε σύμβασής του με τη HELEXPO.

Σύμφωνα με τον προαναφερθέντα Κανονισμό, η χρονική διαφορά εκθέσεων με το ίδιο αντικείμενο είναι τουλάχιστον εξήντα (60) ημέρες πριν και τριάντα (30) ημέρες μετά, εκτός εάν ο Οργανωτής εγκεκριμένης ήδη έκθεσης, δεν έχει αντίρρηση. Η ρύθμιση αυτή δεν ισχύει για εκθέσεις που απευθύνονται στο ευρύ καταναλωτικό κοινό και περιλαμβάνουν μεγάλη ποικιλία εκθεμάτων.

B.2. Ο καταγγέλλων Δ. Κ. (X-PORT)

Ο καταγγέλλων αποτελεί διοργανωτή εκθέσεων στη Θεσσαλονίκη, ο οποίος το Μάιο του 2004 και το 2005 απευθύνθηκε στη HELEXPO, προκειμένου αυτή να οργανώσει εκθέσεις του. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ο ίδιος απέστειλε (με την με αριθμ. ημ. πρωτ. 779/7.02.08 απάντησή του σε ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ), το ακριβές αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησής του είναι η διοργάνωση εκθέσεων, η διαφήμιση, οι εισαγωγές και οι κτηματομεσιτικές εργασίες. Η εν λόγω επιχείρηση είναι μικρή και ατομική, ενώ το κοινό, στο οποίο απευθύνονται οι εκθέσεις που διοργανώνει, είναι οι έμποροι – επιχειρηματίες. Σύμφωνα με τα προσκομισθέντα στοιχεία, ο καταγγέλλων έχει διοργανώσει δύο εκθέσεις. Η πρώτη έγινε (με μεγάλη επιτυχία, κατά τον καταγγέλλοντα) στη μοναδική, τότε, προς διάθεση αίθουσα, Αποθήκη Γ στο Λιμάνι Θεσσαλονίκης και η δεύτερη στο Εκθεσιακό Κέντρο της Θεσσαλονίκης, σε χώρο της HELEXPO.

Γ. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Στην υπ' αριθμ. πρωτ. 4237/13.07.06 καταγγελία του, ο κ. Δ. Κ. αναφέρει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

1. Στην με ημερομηνία 4 Μαΐου 2004 αίτησή του προς τη HELEXPO, για τη διοργάνωση δύο εκθέσεων, από 7 έως 10 Οκτωβρίου 2004, η μία σχετικά με τη μόδα και η άλλη σχετικά με τη διαφήμιση, η απάντηση δεν δόθηκε αμέσως, παρόλο που η HELEXPO ήξερε ότι περίσσευαν 14 περίπτερα από την κλαδική έκθεση της INFOSYSTEM, που θα πραγματοποιούταν την ίδια περίοδο και θα καταλάμβανε 2 με 3 περίπτερα.

2. Η απάντηση δεν μπορούσε να δοθεί νωρίτερα από τις 30.06.2004, η οποία ήταν και η καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων συμμετοχής από τους εκθέτες. Ως εκ τούτου, σε κάθε περίπτωση, οι εκθέσεις του ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία, καθώς ο χρόνος προετοιμασίας τους περιοριζόταν (σύμφωνα πάντα με τον καταγγέλλοντα) στον ένα μήνα. Σύμφωνα με τον κ. Κ., ο χρόνος προετοιμασίας περιοριζόταν στο μήνα Σεπτέμβριο (ενώ ο απαιτούμενος χρόνος προετοιμασίας μιας έκθεσης είναι δώδεκα μήνες), καθόσον δεν θα έπαιρνε καμία απάντηση πριν τις 15 Ιουλίου, από τη στιγμή που 30 Ιουνίου έληγαν οι συμμετοχές της INFOSYSTEM και η HELEXPO χρειαζόταν 2 εβδομάδες για την έγγραφη απάντησή της, ενώ ο κόσμος έλειπε σε διακοπές. Ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι, με αυτόν τον τρόπο, η HELEXPO έμμεσα αρνήθηκε την παροχή των υπηρεσιών της.

3. Χωρίς να έχει πάρει την έγκριση της HELEXPO, ο καταγγέλλων προχώρησε στις προετοιμασίες για την έκθεση «Διαφήμιση», ενημερώνοντας υποψήφιους εκθέτες και στέλνοντας πρόσκληση στη HELEXPO. Κατόπιν τούτου, στις 27.05.04 έλαβε την με αριθμ. πρωτ. 1067 επιστολή από τη HELEXPO, σύμφωνα με την οποία έπρεπε να σταματήσει κάθε προετοιμασία, μέχρι τις 30 Ιουνίου. Έτσι, στην ουσία ακυρωνόταν η πραγματοποίηση της έκθεσής του,

4. Η απάντηση από τη HELEXPO ήρθε νωρίτερα, στις 10 Ιουνίου 2004 (αριθμ. πρωτ. 1286), σύμφωνα με την οποία: α) εγκρίθηκε η έκθεση «Μόδας» τη χρονική περίοδο 7-10 Οκτωβρίου, β) δεν εγκρίθηκε η έκθεση «Διαφήμισης», καθόσον μεγάλη κατηγορία εκθεμάτων της ταυτίζονταν με της INFOSYSTEM, γ) εσώκλειστα στάλθηκαν και τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά προκειμένου να υπογραφούν και να σταλούν πίσω στη HELEXPO και δ) το συνολικό μίσθωμα ανερχόταν σε 30.030 €.

5. Από την πρώτη συνάντησή του με τη HELEXPO (στις 4 Μαΐου 2004) και την υποβολή της αίτησής του για εκθέσεις, έλαβε απάντηση με μεγάλη καθυστέρηση, σε 35 ημέρες (10.06.04), αφού είχε ήδη στείλει με φαξ την πρόσκλησή του. Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, το εναπομείναν χρονικό διάστημα ήταν ανεπαρκές για την ορθή προετοιμασία της έκθεσης.

6. Απαντώντας στην επιστολή της HELEXPO, ο καταγγέλλων έστειλε την από 14 Ιουνίου 2004 επιστολή, ζητώντας να επανεξετασθεί το αίτημα σχετικά με την έκθεση «Διαφήμιση», με τη δέσμευση ότι κάθε έκθεμα που ταυτιζόταν με εκθέματα της

INFOSYSTEM θα αφαιρούνταν. Δεν έλαβε καμία απάντηση, ενώ δεν παρέλαβε ούτε τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά για την εγκεκριμένη έκθεση «Μόδας», με αποτέλεσμα να περάσει ο χρόνος (7.10.04) χωρίς να πραγματοποιηθεί η έκθεση. Στις 11.10.04 απέστειλε επιστολή (αριθμ. πρωτ. 2470) ζητώντας να μάθει τους λόγους που δεν έστειλε η HELEXPO τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά, αλλά δεν πήρε καμία απάντηση.

7. Στις 11.03.05 επανήλθε στο θέμα της έκθεσης «Διαφήμιση» και με τηλεφωνική του αίτηση ζήτησε την πραγματοποίηση της εν λόγω έκθεσης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η απάντηση ήταν θετική, αλλά λόγω του γεγονότος ότι θεωρούσε ανέφικτο το να οργανωθεί η έκθεση μέσα σε 40 ημέρες, ζήτησε να του δοθεί νέα ημερομηνία για τον Οκτώβριο του 2005, ενώ έκανε αίτηση και για νέα έκθεση, με τίτλο «ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ». Η απάντηση που του δόθηκε από τη HELEXPO ήταν αρνητική, για τη μεν έκθεση «ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ» (θέματα που αφορούν το φοιτητή), με την αιτιολογία ότι είχε η ίδια τις εκθέσεις «ΑΚΑΔΗΜΙΑ» και «ΚΑΡΙΕΡΑ» στις 2.12.2005 (1η Διεθνής Έκθεση για την εκπαίδευση, έκθεση για την αγορά εργασίας), για τη δε έκθεση «Διαφήμιση», με την αιτιολογία ότι την ίδια ημερομηνία πραγματοποιούταν η κλαδική έκθεση (της HELEXPO) INFOSYSTEM.

8. Αρνητική ήταν και η απάντηση για την έκθεση ένδυση - υπόδηση, γιατί η HELEXPO είχε ένα μήνα πριν επίδειξη μόδας στη Διεθνή Έκθεση, παρόλο που, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, το περιεχόμενο των δύο εκθέσεων ήταν διαφορετικό (η μία ήταν εμπορική έκθεση ρούχων και παπουτσιών και η άλλη επίδειξη μόδας).

9. Η καταγγελλόμενη επέτρεψε σε άλλο ιδιώτη διοργανωτή, που έχει κοσμήματα και ένδυση, να πραγματοποιήσει την έκθεσή του με χρονική διαφορά δύο εβδομάδων από την κλαδική έκθεση της HELEXPO «ΚΟΣΜΗΜΑ».

10. Ομοίως, επέτρεψε τη σύγχρονη λειτουργία της κλαδικής της «PHILOXENIA» με ιδιώτη διοργανωτή, στις 4-5-6 Οκτωβρίου 2005.

11. Σε ιδιώτη διοργανωτή επιτράπηκαν κοινά εκθέματα με την κλαδική «ΚΟΣΜΗΜΑ» και «ΦΟΥΡΝΙΤΕΚ», που αφορούσαν ασημένια κοσμήματα, εικόνες, ωρολόγια, τουριστικά, διάφορα μικροέπιπλα και άλλα.

12. Με την με αριθμ. πρωτ. 1577/26.05.05 απάντηση της HELEXPO, δεν εγκρίθηκε η έκθεση «Μόδας», καθόσον υπήρχε άλλος ιδιώτης οργανωτής με ίδια εκθέματα στις 5-7 Νοεμβρίου, ενώ εγκρίθηκε η έκθεση «Διαφήμισης», σε ημερομηνία όμως κατά την οποία ο καταγγέλλων είχε προγραμματισμένο ταξίδι στο εξωτερικό και όχι συγχρόνως με την έκθεση της HELEXPO INFOSYSTEM, που (όπως υποστηρίζει ο κ. Κ.) χωρίς να βλάπτει τη HELEXPO θα ωφελούσε και τον ίδιο, καθώς και τους πελάτες της.

13. Λίγο πριν από την πραγματοποίηση της έκθεσης, η HELEXPO δημιούργησε δυσχέρειες οργανωτικής φύσης (αφαίρεση του πανώ σήμανσης προβολής από το συμφωνηθέν μέρος, απαίτηση προσκόμισης πλήθους εγγράφων για τη λήψη της απαιτούμενης άδειας από τη Διεύθυνση Εμπορίου), με αποτέλεσμα ο καταγγέλλων να πάρει την απόφαση για ακύρωση της έκθεσης (η οποία, ωστόσο, πραγματοποιήθηκε τελικά χάρη στο ενδιαφέρον των επισκεπτών και την κατανόηση που έδειξε η Διεύθυνση

Εμπορίου). Επίσης, ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι υποχρεώθηκε από τη HELEXPO να υπογράψει, μία ώρα πριν την έναρξη της έκθεσης, ότι δεν επρόκειτο για Έκθεση, αλλά για Εκδήλωση.

14. Σύμφωνα με τον κ. Κ., είναι πλέον αδύνατον να πραγματοποιήσει κάποιος έκθεση τουριστικών ειδών, ένδυσης-υπόδησης, τσαντών, αξεσουάρ και γενικώς καταναλωτικών ειδών στη Θεσσαλονίκη, καθώς έχουν «κλείσει» οι ημερομηνίες από αρχές Μαρτίου και αρχές Νοεμβρίου με ίδια εκθέματα και, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της HELEXPO, η χρονική διάρκεια εκθέσεων με το ίδιο αντικείμενο είναι τουλάχιστον δύο μήνες πριν και ένας μήνας μετά. Επομένως, ο χρόνος που απομένει μεταξύ των δύο περιόδων είναι οι γιορτές των Χριστουγέννων, οι οποίες αποτελούν το πλέον ακατάλληλο για εκθέσεις χρονικό διάστημα. Δύο μήνες δε πριν το Νοέμβριο διοργανώνεται η ΔΕΘ (αρχές Σεπτεμβρίου) ενώ περίπου ένα μήνα μετά το Μάρτιο είναι το Πάσχα.

15. Ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι η εμπειρία που απέκτησε, στην προσπάθειά του να οργανώσει εκθέσεις ως ιδιώτης διοργανωτής στη Θεσσαλονίκη, καταδεικνύει μονοπωλιακή συμπεριφορά του μοναδικού Εκθεσιακού Κέντρου στη Θεσσαλονίκη, η οποία δεν παρατηρείται σε καμία μεγάλη πόλη της Ελλάδας (Αθήνα 5-6 κέντρα, Ηράκλειο δύο, Ρόδος 2, Κέρκυρα 2). Οι όροι του καταστατικού ερμηνεύονται κατά περίπτωση και κατά την επιθυμία των διοικούντων. Επιβάλλονται αυθαίρετοι όροι στις συναλλαγές και επιδεικνύεται διακριτική μεταχείριση απέναντι στους ιδιώτες διοργανωτές. Η HELEXPO κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά και προβαίνει σε κατάχρησή της. Αρνήθηκε την παροχή των υπηρεσιών της στον καταγγέλλοντα, ενεργώντας αντίθετα με το καταστατικό της Έκθεσης.

Συνοψίζοντας, αναφέρεται ότι ο κ. Δ. Κ. ισχυρίζεται ότι η HELEXPO, καταχρώμενη της δεσπόζουσας (μονοπωλιακή για το Νομό Θεσσαλονίκης) θέσης της:

- έμμεσα αρνήθηκε να του παράσχει το χώρο για τη διοργάνωση εκθέσεων, καθώς καθυστέρησε σκόπιμα να απαντήσει στις αιτήσεις του, ενώ δεν έστειλε και τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά που δεσμεύτηκε να του αποστείλει,
- αδικαιολόγητα αρνήθηκε τη διοργάνωση έκθεσης, η οποία κρίθηκε ανταγωνιστική Έκθεσης της HELEXPO που διοργανωνόταν παράλληλα, παρότι ο καταγγέλλων δεσμεύτηκε να αποσύρει όλα τα ανταγωνιστικά εκθέματα,
- αυθαίρετα έκρινε ως ανταγωνιστικές δικών της εκθέσεων (και δεν τις ενέκρινε) προτεινόμενες εκθέσεις του καταγγέλλοντα, οι οποίες είχαν στην πραγματικότητα διαφορετικό περιεχόμενο,
- επέδειξε διακριτική μεταχείριση σε άλλους διοργανωτές, στους οποίους επέτρεψε να διοργανώσουν εκθέσεις ανταγωνιστικές προς τις δικές της,
- μέσω του καταστατικού (κανονισμού) της (απαγόρευση ταυτόχρονης διοργάνωσης ανταγωνιστικών εκθέσεων) και του προγραμματισμού των δικών της εκθέσεων, ουσιαστικά αποκλείει τους ιδιώτες διοργανωτές από οποιαδήποτε διοργάνωση έκθεσης σε συγκεκριμένους κλάδους (τουριστικά είδη, ένδυση, υπόδηση κλπ.).

Ο καταγγέλλων προσκόμισε τα εξής στοιχεία, προκειμένου να στηρίξει το βάσιμο της καταγγελίας του:

1. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 1067/27.05.2004 επιστολής της HELEXPO, σύμφωνα με την οποία η X-PORT έπρεπε να σταματήσει κάθε προετοιμασία για την έκθεση «Διαφήμιση», μέχρι τις 30 Ιουνίου.
2. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 1286/10.06.2004 επιστολής της HELEXPO, σύμφωνα με την οποία: α) εγκρίθηκε η έκθεση «Μόδας» τη χρονική περίοδο 7-10 Οκτωβρίου και β) δεν εγκρίθηκε η έκθεση «Διαφήμιση».
3. Αντίγραφο της με ημερ. 14.06.2004 επιστολής της X-PORT, σχετικά με την επανεξέταση του αιτήματος έγκρισης της έκθεσης «Διαφήμιση».
4. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 2470/11.10.2004 επιστολής της X-PORT, όσον αφορά στη μη παραλαβή των Ιδιωτικών Συμφωνητικών για την εγκεκριμένη έκθεση «Φθινόπωρο – Χειμώνας 2004».
5. Αντίγραφο της με ημερ. 11.03.2005 επιστολής της X-PORT, σχετικά με τη χορήγηση νέας ημερομηνίας για την έκθεση «Διαφήμιση» τον Οκτώβριο του 2005.
6. Αντίγραφο της με ημερ. 11.03.2005 επιστολής της X-PORT, με την οποία ζητάει την έγκριση έκθεσης με θέμα «FASHION THEA».
7. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 1577/26.05.2005 επιστολής της HELEXPO, σύμφωνα με την οποία: α) δεν εγκρίθηκε η έκθεση με θέμα: «FASHION THEA» και β) προτείνεται η έκθεση «ADVERTISING DAYS» να πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα 14 έως 16 Οκτωβρίου 2005.
8. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 1818/23.06.2005 επιστολής της HELEXPO, σχετικά με την έγκριση της έκθεσης «ADVERTISING DAYS» από 14 έως 16 Οκτωβρίου 2005.
9. Αντίγραφα τριών σελίδων από το ευρετήριο εκθεμάτων της Διεθνούς Έκθεσης Κοσμήματος και Πολύτιμων Λίθων «KOSMIMA» και διαφημιστικού εντύπου του ιδιώτη διοργανωτή «ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΒΕΡΓΙΝΑ», από τα οποία προκύπτει ότι υπάρχουν κοινά εκθέματα μεταξύ των δύο εκθέσεων.
10. Αντίγραφο της με ημερομηνία 19.10.2005 επιστολής της X-PORT προς τη HELEXPO, σχετικά με τα όσα συνέβησαν κατά την προετοιμασία και κατά τη διάρκεια της έκθεσης «ADVERTISING DAYS».
11. Αντίγραφο της υπ' αριθ. 16/6924/01.11.2005 επιστολής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αγοράς και Ανταγωνισμού προς τον κ. Κ. Δ., σύμφωνα με την οποία αρμόδια υπηρεσία για θέματα ανταγωνισμού είναι η Επιτροπή Ανταγωνισμού.
12. Αντίγραφο, από την Τράπεζα Πειραιώς, εντύπου μεταφοράς ποσού ύψους 7.500 €, από λογαριασμό του κ. Κ. σε λογαριασμό της HELEXPO, καθώς και αντίγραφο

παραστατικού της HELEXPO «Προκαταβολές πελατών σε τράπεζα» ύψους 7.500 €.

Δ. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Η υπό εξέταση καταγγελία αφορά πρακτικές της καταγγελλόμενης, οι οποίες, κατά τις αιτιάσεις της καταγγέλλουσας, παραβιάζουν τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν.703/77. Για την εξέταση της υπόθεσης, θα πρέπει πρώτα να οριστεί η σχετική αγορά, ως προς τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται σε αυτή, καθώς και ως προς τη γεωγραφική της διάσταση και εν συνεχεία να καταγραφούν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός της συγκεκριμένης αγοράς, τα μερίδια αγοράς τους και άλλα χαρακτηριστικά της εν λόγω αγοράς και των επιχειρήσεων, τα οποία είναι χρήσιμα για τη διαπίστωση της εικαζόμενης δεσπόζουσας θέσης.

Δ.1. Σχετική Αγορά Προϊόντος

Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως σχετική αγορά προϊόντος θεωρείται η εκθεσιακή αγορά, η οποία περιλαμβάνει τις επιμέρους αγορές της διοργάνωσης εκθέσεων και της διαχείρισης εκθεσιακών χώρων. Η επιμέρους αγορά της διοργάνωσης εκθέσεων μπορεί, περαιτέρω, να διακριθεί σε δύο υπο – αγορές, εκείνη της διοργάνωσης εκθέσεων που απευθύνονται στο ευρύ κοινό και εκείνη της διοργάνωσης εκθέσεων που απευθύνονται σε εμπόρους – επιχειρηματίες. Δεδομένου ότι η καταγγελλόμενη εταιρία δραστηριοποιείται και στις δύο αυτές υπο – αγορές, εφαρμόζοντας τους ίδιους όρους, δεν κρίνεται σκόπιμος ο στενότερος ορισμός της σχετικής αγοράς, στο πλαίσιο της εξέτασης της παρούσας υπόθεσης.

Δ.2. Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά. Στην υπό εξέταση υπόθεση ως σχετική γεωγραφική αγορά προσδιορίζεται καταρχήν η αγορά του Νομού Θεσσαλονίκης, στην οποία δραστηριοποιούνται και οι δύο εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την απάντηση του καταγγέλλοντα στο ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ, αυτός δραστηριοποιείται αποκλειστικά στη Θεσσαλονίκη και δεν θεωρεί σκόπιμο να διοργανώσει έκθεση σε κάποια άλλη πόλη). Όπως αναλύεται κατωτέρω, στη χώρα μας, εκθεσιακά γεγονότα της κατηγορίας και του μεγέθους που οργανώνει η HELEXPO Α.Ε., οργανώνονται (εκτός της Θεσσαλονίκης) μόνο στην Αθήνα. Οι διοργανωτές που δρουν και είναι εγκατεστημένοι στη Θεσσαλονίκη έχουν τη δυνατότητα να οργανώσουν εκθεσιακά γεγονότα στην Αθήνα, οι περισσότεροι, όμως, (συμπεριλαμβανομένου και του καταγγέλλοντος, κ. Κ.), λόγω απόστασης και

οικονομικού κόστους, επιλέγουν να δραστηριοποιούνται μόνο στην αγορά της Θεσσαλονίκης. Επομένως, δεν κρίνεται σκόπιμη η διεύρυνση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, που να περιλαμβάνει και την πόλη της Αθήνας.

Ε. ΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ

Για την εξέταση της καταγγελίας και για τον έλεγχο ενδεχόμενων παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν.703/77 εκ μέρους της καταγγελλόμενης εταιρίας, η ΓΔΑ έστειλε ερωτηματολόγιο (αρ. πρωτ. 5147/11.09.2007) στη HELEXPO, για την παροχή εκ μέρους της στοιχείων αναφορικά με το ακριβές αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρίας, τη μετοχική της σύνθεση, το καθεστώς διοίκησής της, τη διαδικασία έγκρισης και οργάνωσης εκθέσεων από ιδιώτες διοργανωτές, τους παράγοντες που προσδιορίζουν την αμοιβή που καταβάλλουν οι ιδιώτες διοργανωτές για τη διοργάνωση εκθέσεων στους χώρους της, τους ανταγωνιστές στη διοργάνωση εκθέσεων στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, το ισχύον Καταστατικό και τον Κανονισμό Λειτουργίας της εταιρίας, καθώς και διευκρινήσεων σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης καταγγελίας.

Στη συνέχεια, η ΓΔΑ έστειλε ερωτηματολόγιο (αρ. πρωτ. 142/11.01.08) στον καταγγέλλοντα, κ. Δ. Κ., για την παροχή εκ μέρους του επιπρόσθετων στοιχείων αναφορικά με το ακριβές αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρίας του, την εταιρική της μορφή, το καθεστώς διοίκησής της, την ακριβή διαδικασία διοργάνωσης των εκθέσεων του και το κοινό στο οποίο αυτές απευθύνονται. Επιπλέον, ζητήθηκε κατάλογος των εκθέσεων που έχει πραγματοποιήσει από το 2000 μέχρι σήμερα και των εκθετών που συμμετείχαν στις εκθέσεις αυτές, καθώς και ο προσδιορισμός της γεωγραφικής περιοχής, στην οποία δραστηριοποιείται, των λόγων που τον αποτρέπουν από τη δραστηριοποίησή του σε άλλη γεωγραφική περιοχή και των κυριότερων ανταγωνιστών του στη διοργάνωση εκθέσεων.

Αντίστοιχα (και προκειμένου να διασαφηνιστεί περαιτέρω το ζήτημα της δομής της σχετικής αγοράς και της θέσης των εμπλεκόμενων μερών σε αυτήν), επιστολές απεστάλησαν και προς το Σύνδεσμο Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων (Σ.Ε.Ο.Ε.Σ.) (αρ. πρωτ. 363/23.01.08) και στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης (αρ. πρωτ. 729/06.02.08). Αρχικά από το Σύνδεσμο Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων ζητήθηκαν στοιχεία αναφορικά με τη νομική μορφή του, το ρόλο – σκοπό λειτουργίας του, το καθεστώς διοίκησής του και τον αριθμό των μελών του. Επιπλέον, ζητήθηκε κατάλογος των εκθεσιακών κέντρων που υπάρχουν στην Ελλάδα, των εκθέσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2007 και των εκθετών που συμμετείχαν στις εκθέσεις αυτές. Τέλος, από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης ζητήθηκε κατάλογος των χώρων όπου πραγματοποιούνται εκθέσεις στο Ν. Θεσσαλονίκης, των εκθέσεων που πραγματοποιήθηκαν στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή κατά την τελευταία τριετία και των εκθετών που συμμετείχαν στις εκθέσεις αυτές, ενώ ζητήθηκε να αναφερθεί (εάν είναι γνωστό) κατά πόσο οι εκθέτες – έμποροι μετακινούνται μεταξύ πόλεων προκειμένου να συμμετάσχουν στις διάφορες εκθέσεις που τους ενδιαφέρουν.

Σε απάντηση των ανωτέρω ερωτηματολογίων, η HELEXPO, ο καταγγέλλων, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης υπέβαλαν στην ΓΔΑ τις με ημ. αριθμ. πρωτ. 5758/11.10.07, 779/7.02.08, 554/29.01.08 και 1279/22.02.08 επιστολές. Από τις ανωτέρω απαντήσεις, προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) Η εκθεσιακή αγορά

Τα εμπλεκόμενα στην υπό εξέταση υπόθεση μέρη δραστηριοποιούνται στην εκθεσιακή αγορά. Η καταγγελλόμενη, HELEXPO ΑΕ, συμμετέχει στην αγορά αυτή τόσο ως διοργανωτής εκθέσεων όσο και ως διαχειριστής εκθεσιακών κέντρων, ενώ ο καταγγέλλων, κ. Δ. Κ., δραστηριοποιείται μόνο στη διοργάνωση εκθέσεων.

A) Η επιμέρους αγορά της διοργάνωσης εκθέσεων

Σύμφωνα και με την άποψη της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), όπως περιέχεται στην απόφαση του ΔΕΚ της 10.5.2001 (C-223/99 και C-260/99, Agora κλπ. και Excelsior κλπ., σελ. I-3605, σκέψη 29), η διοργάνωση εκθέσεων αποτελεί δραστηριότητα που ασκείται σε διεθνές επίπεδο, από διάφορους επιχειρηματίες, εγκατεστημένους στις μεγάλες πόλεις διαφόρων κρατών μελών, οι οποίοι ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Οι αγορές πλέον είναι ανοικτές, οι επιχειρήσεις δρουν και σχεδιάζουν σε διεθνές περιβάλλον, οι δε πελάτες τους (κυρίως εμπορικές επιχειρήσεις, αλλά και τελικοί καταναλωτές) έχουν την ευχέρεια να απευθύνονται στη διεθνή αγορά. Τη νέα κατάσταση παρακολουθούν και οι κλαδικές εκθέσεις.

Όπως αναφέρει στην απάντησή της στο ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ, η HELEXPO διοργανώνει εκθέσεις μεγάλης κλίμακας (σε αριθμό συμμετοχών εκθετών και επισκεπτών), οι οποίες έχουν διεθνή προσανατολισμό και χαρακτήρα και απευθύνονται σε επιχειρήσεις και κοινό πέραν της γεωγραφικής περιοχής της Θεσσαλονίκης. Στη χώρα μας, γεγονότα αυτής της κατηγορίας και μεγέθους οργανώνονται κυρίως στην Αθήνα (για λόγους αντικειμενικούς: οικονομικό κέντρο – έδρα επιχειρήσεων, πληθυσμός, συγκοινωνίες κλπ.). Ο μέσος όρος αριθμού χωρών, από τις οποίες προέρχονται οι εκθέτες που συμμετέχουν στις εκθέσεις της HELEXPO, είναι 15-20. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρία (ως διοργανωτής εκθέσεων στη γεωγραφική αγορά της Θεσσαλονίκης) ανταγωνίζεται (πέραν των διοργανωτών που δραστηριοποιούνται στην Αθήνα, στην οποία βέβαια η ίδια η HELEXPO έχει και πάλι ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο) διοργανωτές εγκατεστημένους στις μεγάλες πόλεις διαφόρων κρατών (της ΕΕ και της περιοχής της ΝΑ Ευρώπης). Ειδικότερα, σύμφωνα και με τα προσκομισθέντα στοιχεία, ο ανταγωνισμός της HELEXPO ως διοργανωτή εκθέσεων στη Θεσσαλονίκη, προέρχεται από τους αντίστοιχους φορείς στις μεγάλες αγορές της Γερμανίας, Γαλλίας, Ρωσίας και κυρίως της ΝΑ Ευρώπης.

Σύμφωνα με τη HELEXPO, οι λοιποί διοργανωτές εκθέσεων, είτε είναι εγκατεστημένοι στην περιοχή της Θεσσαλονίκης είτε όχι (οι περισσότεροι βρίσκονται στην Αθήνα [ενδεικτικά, στην απάντηση του Συνδέσμου Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων, αναφέρεται ότι η πλειοψηφία των μελών του Συνδέσμου έχει την έδρα της στο

Ν. Αττικής (μόνο 5 στα 42 μέλη έχουν την έδρα τους εκτός Ν. Αττικής ήτοι 4 στη Θεσσαλονίκη και ένα στην Κέρκυρα)), οργανώνουν μικρής κλίμακας εκθεσιακά γεγονότα και η μεγάλη πλειοψηφία τους επιλέγει να φιλοξενηθεί σε αίθουσες ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των διοργανώσεων αυτών.

Υπό αυτήν την έννοια, η θέση της HELEXPO στην αγορά διοργάνωσης εκθέσεων στη Θεσσαλονίκη είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς αποτελεί το μόνο διοργανωτή μεγάλης κλίμακας εκθεσιακών γεγονότων (από την ίδια τη HELEXPO υποστηρίζεται ότι είναι αδύνατος ο προσδιορισμός των μεριδίων της ίδιας και των ανταγωνιστών της, στη συγκεκριμένη αγορά).

Πρέπει να σημειωθεί, βέβαια, η διάσταση απόψεων, η οποία υφίσταται μεταξύ της HELEXPO και του καταγγέλλοντος, σχετικά με το μέγεθος των εκθέσεων που εκείνος διοργανώνει. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη HELEXPO, ο καταγγέλλων πραγματοποίησε έκθεση με την επωνυμία «Advertising Days» την 14-16/10/2005, μισθώνοντας το Περίπτερο 10 (1000 τμ) στις εγκαταστάσεις της HELEXPO - ΔΕΘ, ενώ τελικά οι εκθέτες του κάλυψαν επιφάνεια 160 τ.μ. - εκθεσιακή επιφάνεια που θα μπορούσε να ικανοποιήσει οποιαδήποτε αίθουσα, οποιουδήποτε κατάλληλου κλειστού χώρου (ξενοδοχείο, συνεδριακό κέντρο, χώροι πολλαπλών εκδηλώσεων κ.α.). Από την άλλη πλευρά, ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι *«Δεν μισθώσαμε το 10 περίπτερο, αλλά το 5 και όχι 1000 αλλά 5000 τετραγωνικά μέτρα. Γι αυτό η προκαταβολή ήταν 8000 ευρώ. Έτσι ξεκινήσαμε, αυτή ήταν η συμφωνία μας [...]»*.

Β) Η επιμέρους αγορά της διαχείρισης εκθεσιακών κέντρων

Σύμφωνα με την απάντηση της HELEXPO, ο ανταγωνισμός που αντιμετωπίζει, ως διαχειριστής εκθεσιακών κέντρων, προέρχεται κυρίως από τα εκθεσιακά κέντρα της Κωνσταντινούπολης, Σμύρνης, Βελιγραδίου, Φιλιππούπολης, Σκοπίων, Βουκουρεστίου, Βουδαπέστης, Τιράνων και άλλων πόλεων της ευρύτερης περιοχής.

Ειδικά στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, η HELEXPO αποτελεί το μοναδικό φορέα που διαχειρίζεται εκθεσιακό κέντρο τόσο μεγάλου μεγέθους. Σύμφωνα με την απάντηση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, οι διαθέσιμοι χώροι για τη διοργάνωση εκθέσεων στη συγκεκριμένη πόλη είναι:

- α) Οι χώροι της Δ.Ε.Θ. (περίπτερα) τους οποίους εκμεταλλεύεται η εταιρία HELEXPO, συνολικής έκτασης 180.000 τ.μ. (στην οδό Εγνατίας 154 στο κέντρο της Θεσ/νίκης).
- β) Το ξενοδοχείο HYATT REGENCY με συνολική έκταση εκθεσιακού χώρου 1.589 τ.μ. (στο 13ο χλμ. Θεσ/νίκης- Περαιά).
- γ) Το ξενοδοχείο PORTO PALACE με συνολική έκταση εκθεσιακού χώρου 1.730 τ.μ. (στην οδό 26ης Οκτωβρίου 65 στη Θεσ/νίκη).
- δ) Το Μέγαρο Μουσικής Θεσ/νίκης με έκταση εκθεσιακού χώρου 952 τ.μ. (στην οδό 25ης Μαρτίου δίπλα στο Ποσειδώνιο Θεσ/νίκης).

Στην ίδια απάντηση αναφέρεται ότι ο κύριος όγκος των εκθέσεων που διοργανώνονται στη Θεσσαλονίκη διενεργούνται στους χώρους της Δ.Ε.Θ. (περίπου το 90%) και ο κύριος διοργανωτής των εκθέσεων αυτών είναι η HELEXPO (ποσοστό 80 % περίπου).

Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκομίστηκαν από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης, κατά την τελευταία τριετία πραγματοποιήθηκαν στη Θεσσαλονίκη 74 εκθέσεις, εκ των οποίων 19 πραγματοποιήθηκαν το 2005, 21 το 2006 και 34 το 2007. Από το σύνολο των 74 εκθέσεων, οι 42 οργανώθηκαν από τη HELEXPO Α.Ε. (ποσοστό 57%) και οι 60 διενεργήθηκαν στους χώρους της Δ.Ε.Θ. (ποσοστό 81%).

Με βάση τα στοιχεία που γνωστοποίησε στην ΓΔΑ ο Σύνδεσμος Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων, κατά το έτος 2007 οργανώθηκαν συνολικά (εντός και εκτός Θεσσαλονίκης) 39 εκθέσεις από τα μέλη του Συνδέσμου, εκ των οποίων 11 πραγματοποιήθηκαν στο εκθεσιακό κέντρο Μ.Ε.С. Mediterranean Exhibition Center, 7 στο εκθεσιακό κέντρο Expro Athens, 6 στο Αν. Αεροδρόμιο Ελληνικού, 6 στο Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο Θεσσαλονίκης, 3 στον Ο.Α.Π. – Οργανισμό Λιμένος Πειραιώς, 2 στο ΕΚΑ – Εκθεσιακό Κέντρο Αθηνών, 2 στο εκθεσιακό κέντρο Helexpro Palace Αττικής, μία στην Μαρίνα Αγ. Κοσμά και μία στο ΕΚΕΠ – Ευρωπαϊκό Κέντρο Εκθέσεων – Προβολής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά την άποψη του καταγγέλλοντος, οι αίθουσες των ξενοδοχείων δεν αποτελούν υποκατάστατα των εκθεσιακών κέντρων, όσον αφορά στη διοργάνωση εμπορικών εκθέσεων. Συγκεκριμένα, ο κ. Κ., στην απάντησή του αναφέρει: *«Στα ξενοδοχεία, σε κλειστούς χώρους, γίνονται επιδείξεις μόδας, πολιτικές ομιλίες, συγκεντρώσεις φορέων και πολιτιστικών συλλόγων. Σε καμιά περίπτωση δεν γίνονται σοβαρές εμπορικές εκθέσεις, για κατασκευαστές, για εμπόρους, εισαγωγείς, βιομηχάνους, ειδικά στην πόλη που πανελλήνια φημίζεται για την εκθεσιακή της παράδοση».*

(ii) Η διαδικασία παραχώρησης χώρων από τη HELEXPO

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκομίστηκαν από τη HELEXPO:

1. Για κάθε μία έκθεση που διοργανώνει η HELEXPO, συντάσσεται επιχειρησιακό σχέδιο από τις Υπηρεσίες της (έχει υποβληθεί πρότυπο υπόδειγμα επιχειρησιακού σχεδίου).
2. Η παραχώρηση σε τρίτους του δικαιώματος χρήσης των εγκαταστάσεων που η HELEXPO διαχειρίζεται, αποτελεί δυνατότητα και όχι υποχρέωση, σύμφωνα με τη σύμβαση μίσθωσης. Κάθε χρόνο, η HELEXPO καταχωρεί οικειοθελώς στον τύπο ανακοινώσεις-προσκλήσεις προς κάθε ενδιαφερόμενο να υποβάλει αίτηση με εκδήλωση ενδιαφέροντος για τη διοργάνωση εκθέσεων στο Εκθεσιακό Κέντρο Θεσσαλονίκης (έχει υποβληθεί ενδεικτική ανακοίνωση για το 2006).

Οι χώροι παραχωρούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο, με την υπογραφή σχετικού συμφωνητικού μίσθωσης και κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως. Βάσει του ισχύοντος κανονισμού παραχώρησης χώρων, για την απόρριψη ή έγκριση αιτήματος συνεκτιμώνται και συνυπολογίζονται τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 3 του εν λόγω Κανονισμού (ήτοι το μέγεθος και ο βαθμός εκμετάλλευσης των χώρων, τα έσοδα από την παραχώρηση χρήσης, το προφίλ του οργανωτή, η ανταγωνιστικότητα με εκθέσεις της

HELEXPO, η παλαιότητα/επαναληπτικότητα της έκθεσης, η προώθηση συγκεκριμένου κλάδου/παραγωγικής τάξης και η συνέπεια σε προηγούμενες συναλλαγές με τη HELEXPO).

3. Η τιμολογιακή πολιτική της εταιρίας ορίζεται με σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Η τιμολογιακή πολιτική είναι ενιαία για όλους του ιδιώτες διοργανωτές και προσδιορίζεται από τους χώρους και τα τετραγωνικά μέτρα που παραχωρούνται στο διοργανωτή (τιμοκατάλογος ενοικίασης συνεδριακών κέντρων και τεχνικού εξοπλισμού παρατίθεται και στην ιστοσελίδα της HELEXPO <http://www.helexpo.gr>).

4. Τα επιχειρήματα της καταγγελλόμενης σχετικά με τις αιτιάσεις του καταγγέλλοντος

Σχετικά με τα αιτήματα του κ. Δ. Κ. για τη διοργάνωση των εκθέσεων: α) ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ (7-10 Οκτωβρίου 2004), β) ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ (τέλος 2005) και γ) FASHION THEA (7-9 Οκτωβρίου 2005), στην απάντηση της HELEXPO σημειώνονται τα εξής:

α) ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Ο καταγγέλλων, το Μάιο του 2004, ζήτησε την παραχώρηση χώρου 5000 τμ για την πραγματοποίηση δύο εκθέσεων, μίας με αντικείμενο ένδυση-υπόδηση για τις ημέρες 7-10 Οκτωβρίου 2004 και μίας με αντικείμενο διαφήμιση, χωρίς να τις έχει εξειδικεύσει περαιτέρω και χωρίς να έχει ορίσει ημερομηνίες. Χωρίς να έχει λάβει οποιαδήποτε έγκριση από τη HELEXPO, ούτε προφορική διαβεβαίωση, τον ίδιο μήνα (Μάιο 2004) απέστειλε προσκλήσεις προς υποψήφιους εκθέτες αναγράφοντας ως χώρο τη ΔΕΘ με ημερομηνίες 7-10 Οκτωβρίου και για τις δύο εκθέσεις. Την ενέργειά του αυτή πληροφορήθηκε η HELEXPO την 26.5.2004 (έχουν υποβληθεί από τη HELEXPO σχετικά fax από τα οποία προκύπτουν τα ανωτέρω).

Αμέσως, την 27.5.2004 η αρμόδια υπάλληλος της HELEXPO απέστειλε την με αριθ. πρωτ. 1067/27.5.04 επιστολή, διαμαρτυρόμενη για το γεγονός και καλώντας τον καταγγέλλοντα να αποσύρει κάθε έντυπο υλικό, εφόσον δεν έχει λάβει την έγκριση της HELEXPO.

Με το ίδιο έγγραφο απεστάλη και ο Κανονισμός Λειτουργίας για την παραχώρηση χώρων (όπως προκύπτει από τη σχετική επιστολή και τα αποδεικτικά fax).

Εν συνεχεία, την 10.6.2004 στάλθηκε στον καταγγέλλοντα το με αριθ. πρωτ. 1286/10.6.2004 έγγραφο, με το οποίο του ανακοινώνεται ότι γίνεται δεκτό το αίτημά του για την πρώτη έκθεση «ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ-ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2004», για το διάστημα από 7-10/10/2004 και ότι δεν γίνεται δεκτό το αίτημά του για τη δεύτερη έκθεση (ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ) «γιατί μεγάλη κατηγορία εκθεμάτων της ταυτίζονται με της INFOSYSTEM» (όπως προκύπτει από τη σχετική επιστολή). Η INFOSYSTEM πραγματοποιούνταν το ίδιο ακριβώς χρονικό διάστημα (7-10 Οκτωβρίου 2004).

Σημειώνεται, ότι η έκθεση «ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ-ΧΕΙΜΩΝΑΣ» τελικά δεν πραγματοποιήθηκε από τον καταγγέλλοντα. Όσον αφορά τη «ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ», η επιμονή του καταγγέλλοντος να πραγματοποιήσει την έκθεσή του το ίδιο χρονικό διάστημα με την INFOSYSTEM

δημιούργησε την πεποίθηση ότι ουσιαστικά επεδίωκε να ωφεληθεί από τους επισκέπτες της INFOSYSTEM (και τη διαφημιστική της προβολή, που βαρύνει τη HELEXPO ως διοργανώτρια εταιρία και πραγματοποιείται επί 21 έτη). Περαιτέρω, η πρόταση του καταγγέλλοντος να παραλείψει εκθέματα που ταυτίζονται με εκείνα της INFOSYSTEM δεν θα μπορούσε να διασφαλιστεί προληπτικά, αλλά μόνον κατασταλτικά και τούτο με ανεπιθύμητες επικοινωνιακές επιπτώσεις (θα απαιτούνταν, δηλαδή, να γνωρίζει η HELEXPO προ της εκθέσεως ποιοι είναι οι εκθέτες του και ποια τα εκθέματά τους, ακολούθως δε, να εποπτεύει την τοποθέτηση των εκθεμάτων κατά την ημέρα έναρξης και να απαγορεύσει τη λειτουργία της έκθεσης στην περίπτωση που διαπιστώνονταν ότι τα εκθέματα ταυτίζονται με εκθέματα συμμετεχόντων στην INFOSYSTEM).

Επισημαίνεται επίσης, ότι ο καταγγέλλων επανήλθε με αίτημά του και το επόμενο έτος (2005), ζητώντας πάλι να οργανώσει την έκθεση ταυτόχρονα με την INFOSYSTEM, στις 7-9 Οκτωβρίου 2005. Η HELEXPO πρότεινε στις 26.5.2005 με επιστολή της η έκθεση αυτή να πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα 14-16 Οκτωβρίου 2005. Κατόπιν, ο καταγγέλλων με επιστολή του (8.6.2005) παραδέχεται ότι επιδιώκει να «λειτουργήσει επικουρικά» με την INFOSYSTEM.

Τελικά, πραγματοποίησε την έκθεσή του την 14-16/10/2005, μισθώνοντας το Περίπτερο 10 (1000 τμ) και, όπως υποστηρίζει η καταγγελλόμενη, αρνείται να εξοφλήσει μερικώς την οφειλή του (απομένει υπόλοιπο 2758,00 €), ζητώντας να πληρώσει μόνο το χώρο που τελικώς κάλυψαν οι εκθέτες του (160 τμ) (σύμφωνα με τα απεσταλλέντα από τη HELEXPO στοιχεία).

β) ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ

Σύμφωνα με τη HELEXPO, ο καταγγέλλων δεν υπέβαλε ολοκληρωμένο αίτημα για την πραγματοποίηση της υπόψη έκθεσης, παρά μόνον συμπεριέλαβε αναφορά σ' αυτήν κατά τρόπο ελλιπή στην από 11.3.2005 επιστολή του, η οποία αφορούσε εκκρεμές αίτημά του για τις εκθέσεις «Διαφήμιση» και «Ένδυση». Υπό αυτές τις περιστάσεις, η HELEXPO αφενός δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αρνήθηκε την έγκριση της υπόψη έκθεσης και αφετέρου ο καταγγέλλων δεν υπέβαλε αίτημα κατά τρόπο που να υποδεικνύει τη σοβαρή πρόθεσή του (δυναμικά εκθέματα κ.α.) (όπως προκύπτει από τις με ημερομηνία 11.3.2005 και 2.3.2005 επιστολές του καταγγέλλοντος).

γ) FASHION THEA

Το αίτημα του καταγγέλλοντος απορρίφθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 1577/26.5.2005 επιστολή της HELEXPO, στην οποία αναφέρονται οι λόγοι απόρριψής του. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι: «δεν είναι δυνατή η έγκρισή της, γιατί το χρονικό διάστημα μεταξύ εκθέσεων με εκθέματα που συμπίπτουν με άλλη έκθεση, όπως προβλέπεται από τον κανονισμό λειτουργίας, είναι δύο μήνες και συγκεκριμένα τα εκθέματα της έκθεσης είναι ταυτόσημα με της έκθεσης BEPINA (αζεσουάρ μόδας, τσάντες, είδη δώρων) που έχει ήδη εγκριθεί και θα πραγματοποιηθεί στις 5-7 Νοεμβρίου 2005. Επίσης, όσον αφορά την ένδυση και υπόδηση θα πραγματοποιηθεί παράλληλη εκδήλωση FASHION FORWARD στα πλαίσια

της 70ης ΔΕΘ 10-18 Σεπτεμβρίου 2005» (σύμφωνα με την αριθμ. πρωτ. 1577/26.5.2005 επιστολή της HELEXPO).

Κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο, εκτός από την έκθεση «ΒΕΡΓΙΝΑ» (δώρα, μπιζού, αξεσουάρ, παιχνίδια, χριστουγεννιάτικα), πραγματοποιήθηκε στις 21-24.10.2005 [όπως προκύπτει από τον κατάλογο Εκθέσεων Ιδιωτών Οργανωτών και τον κατάλογο των Εκθέσεων της HELEXPO για το 2005 (Πηγή: ιστοσελίδα της HELEXPO <http://www.helexpo.gr>)] και η έκθεση της HELEXPO «ΚΟΣΜΗΜΑ», η οποία αποτελεί Διεθνή Έκθεση Κοσμήματος, Ωρολογίων, Πολύτιμων λίθων, Μηχανημάτων και Εξοπλισμού. Σύμφωνα με τη HELEXPO οι εκθέσεις «ΚΟΣΜΗΜΑ» (οργάνωσης Helexpo) και «ΒΕΡΓΙΝΑ» (οργάνωσης Α. Τασιόπουλος) δεν έχουν κοινά εκθέματα ως προς την ποιότητα των χρησιμοποιούμενων υλικών για την παρασκευή τους, δεδομένου ότι στη μεν πρώτη οι πελάτες των εκθετών είναι κοσμηματοπωλεία, στη δε δεύτερη, οι πελάτες είναι καταστήματα ειδών δώρου και λαϊκής τέχνης.

Ειδικότερα σε ότι αφορά στην έκθεση «ΒΕΡΓΙΝΑ», το αίτημα του διοργανωτή της (ο οποίος διοργανώνει εκθέσεις από το 1993 στις εγκαταστάσεις της HELEXPO-ΔΕΘ) είχε υποβληθεί ήδη από την 27.9.2004 και είχε εγκριθεί με την 30.3.2005 επιστολή της HELEXPO (όπως προκύπτει από την με ημερομηνία 27.9.04 επιστολή του διοργανωτή της έκθεσης ΒΕΡΓΙΝΑ και από την με ημερομηνία 30.3.05 εγκριτική επιστολή της HELEXPO).

δ) ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ

Σχετικά με τη μη παραλαβή των Ιδιωτικών Συμφωνητικών για την έκθεση «ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ-ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2004» που εγκρίθηκε για 7-10 Οκτωβρίου όπως αναφέρεται στην καταγγελία, οι αρμόδιοι υπάλληλοι της HELEXPO βεβαιώνουν ότι αυτά εστάλησαν στον καταγγέλλοντα. Επισημαίνεται ότι, την 27.5.2004 απεστάλη στον καταγγέλλοντα ο Κανονισμός Λειτουργίας κατά την παραχώρηση, στον οποίο (άρθρα 5 και 6) αναφέρονται οι όροι έγκρισης, οι προθεσμίες και ο τρόπος πληρωμής (όπως προκύπτει από τη σχετική επιστολή και τα αποδεικτικά fax). Ακολούθως, την 10.6.2004 απεστάλη η με αριθμ. πρωτ. 1286/10.6.2004 επιστολή και τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται η ανάλυση του κόστους και το ύψος της προκαταβολής που θα έπρεπε να καταβάλει εντός 20 ημερών. Σύμφωνα με τη HELEXPO, ο καταγγέλλων δεν τήρησε κανέναν από τους σχετικούς όρους του Κανονισμού Παραχώρησης και δεν πραγματοποιήθηκε ούτε η παραχώρηση, ούτε η έκθεση. Υπογραμμίζεται ότι ο καταγγέλλων είχε ζητήσει την παραχώρηση χώρου για τις ημέρες 7-10 Οκτωβρίου και απέστειλε την με ημερομηνία 11.10.2004 επιστολή του, στην οποία παραπονείται (μετά την προγραμματισμένη ημερομηνία) ότι ο λόγος της μη πραγματοποίησης της έκθεσης ήταν η μη αποστολή των Ιδιωτικών Συμφωνητικών (σύμφωνα με την από 11-10-2004 επιστολή του).

Όσον αφορά στον ισχυρισμό του καταγγέλλοντα, ότι είναι αδύνατον να πραγματοποιήσει κάποιος έκθεση τουριστικών ειδών, ένδυσης - υπόδησης, τσαντών, αξεσουάρ και γενικώς καταναλωτικών ειδών στη Θεσσαλονίκη, καθώς έχουν «κλείσει» οι ημερομηνίες αρχές

Μαρτίου και αρχές Νοεμβρίου με ίδια εκθέματα, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της HELEXPO, η χρονική διάρκεια εκθέσεων με το ίδιο αντικείμενο είναι τουλάχιστον δύο μήνες πριν και ένας μήνας μετά, κάτι τέτοιο δεν στοιχειοθετείται από τον ίδιο.

Σημειώνεται δε ότι, βάσει του προγραμματισμού εκθέσεων της HELEXPO για το έτος 2008 όπως προκύπτει από την ιστοσελίδα της HELEXPO (<http://www.helexpo.gr>), εκθέσεις τουριστικών ειδών, ένδυσης – υπόδησης και κοσμημάτων μπορεί να πραγματοποιηθούν κατά το 2008 σε μήνες που δεν πραγματοποιούνται αντίστοιχες εκθέσεις της HELEXPO ή ιδιωτών οργανωτών.

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Άρθρο 2 ν. 703/77 - Κατάχρηση Δεσπόζουσας Θέσης

A. Έννοια της επιχείρησης

Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του [Κοτσίρης Λ., Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Θεμιτού, Εκδ. Σάκκουλα, 4^η έκδ., σ.407 και ΔΕΚ, βλ. C-55/96, Job Centre II, Συλλογή 1997, I-7119, σκ.21, C-180-184/98, Ραβλον κλπ., Συλλογή 2000, I-6451, σκ.74. Ως «οικονομική δραστηριότητα» νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (C-118/85, C-35/96)]. Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική, με αποτέλεσμα, το αποφασιστικό κριτήριο της έννοιας αυτής στο δίκαιο της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού να είναι η οικονομική και όχι η νομική της αυτοτέλεια (απαιτείται η οικονομική ενότητα να αποφασίζει και να ενεργεί κατά τρόπο αυτόνομο στην αγορά. Βλ. Κοτσίρης, ο.π. σ. 416, Βλέπε σχετικά αποφάσεις ΔΕΚ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Höfner and Elser v. Macrotron [1991] Συλλ. Νομολ. I -1979, παρ. 21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14 [Μη κερδοσκοπικός οργανισμός διαχείρισης ασφαλιστικού συστήματος], C-55/96 Job Centre II [1997], Συλλ. Νομολ. I-7119, παρ. 21 [Δημόσιο Γραφείο Ευρέσεως Εργασίας]. Επίσης C- 159/91 και 160/91, Poucet κ.α., Συλλ. Νομολ. 1993, I-637, C-55/96, Job Centre II, Συλλ. Νομολ. 1997, I -7119, παρ. 21, C-180/98 έως 184/98, Ραβλον κλπ., Συλλ. Νομολ. 2000, I-6451, παρ. 74). Στην έννοια της οικονομικής δραστηριότητας εμπίπτει κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη σχετική αγορά (βλέπε σχετικά C-118/85, Commission v. Italy, Συλλ. Νομολ. 1987, I-2599, παρ. 7, καθώς και C-35/96, Commission v. Italy, Συλλ. Νομολ. 1998, I-3851). Η έννοια της επιχείρησης είναι ενιαία για την εφαρμογή του συνόλου των ευρωπαϊκών κανόνων του ανταγωνισμού (ΔΕΚ, 23 Απριλίου, Hoefner & Elser, C-41/90, ό.π.), ενώ το περιεχόμενό της δεν διαφοροποιείται κατά την εφαρμογή των άρθρων 81, 82 και 86 της ΣΕΚ (στην προκειμένη περίπτωση πάντως εκτιμάται ότι δεν τίθεται ζήτημα

εφαρμογής του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ, καθώς η εξεταζόμενη περίπτωση δεν έχει κοινοτική διάσταση. Βλέπε Pavlon, παρ. 77, καθώς και V. Korah, *An Introductory Guide to EC Competition Law and Practice*, Hart Publishing, 2000, σελ. 36-39). Οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχείρησης υπό το πρίσμα των κοινοτικών και εθνικών κανόνων ανταγωνισμού είναι οι εξής δύο: Πρώτον, *η αυτονομία οικονομικής δράσης [λόγου χάριν, δεν αποτελούν επιχειρήσεις οι γνήσιοι εμπορικοί αντιπρόσωποι, οι οποίοι ενεργούν επ'ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευομένου, καθώς δεν φέρουν το χρηματοδοτικό και εμπορικό κίνδυνο των συμφωνιών που συνάπτουν με τρίτους, βάσει της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας* [ΔΕΚ 16/61, Modena, Συλλ. Νομολ. 1962, 581. Βλέπε επίσης σχετικά παρ. 13 των Κατευθυντήριων γραμμών για τους κάθετους περιορισμούς (ΕΕ C291/1, της 13.10.2000). Βλέπε επίσης σχετικά Μαρίνο, *Η διανομή αυτοκινήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Κανονισμός 1400/2002/ΕΚ, 2005, σελ. 9-11, καθώς και Καρύδη, *Ευρωπαϊκό Δίκαιο Επιχειρήσεων και Ανταγωνισμού*, 2004, σελ. 93] και δεύτερον, *η πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα* (Βλέπε Γ. Ζιάμο, σε Β. Σκουρή, *Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, 2003, σελ. 690).

Ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της (βλέπε C-41/90, Höfner & Elser, Συλλ. Νομολ. 1991, σελ. I-1979) δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης. Προς επίρρωση της συγκεκριμένης άποψης λειτουργεί η διάταξη του άρθρου 86 ΣυνθΕΚ, καθώς αναφέρεται ευθέως στις δημόσιες επιχειρήσεις και περιλαμβάνει αυτές ρητά στις ρυθμίσεις για τον ανταγωνισμό.

Επιχείρηση υπάρχει και όταν παράλληλα προς την επίτευξη ενός οικονομικού στόχου επιδιώκονται και άλλοι στόχοι (κοινωνικοί, πολιτιστικοί, πολιτικοί κλπ.). Η επιχειρηματική δραστηριότητα δύναται να αφορά, είτε στην παραγωγή και εμπορία προϊόντων, είτε στην παροχή υπηρεσιών, χωρίς να ενδιαφέρει το μέγεθος της επιχείρησης, ο αστικός ή εμπορικός χαρακτήρας της. Τα πρόσωπα που μετέχουν στην επιχείρηση θα πρέπει να έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα, ενώ αντίθετα, η επιχείρηση δεν είναι απαραίτητο να είναι η ίδια φορέας των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων αυτοτελώς, αρκεί να έχει τη δικαιοπρακτική ικανότητα ο φορέας της επιχείρησης (βλ. Α. Κοτσίρη, *Δίκαιο Ανταγωνισμού* 2000 παρ. 453, καθώς και Ε.Α. 210/III/2002 «*ΜΙΝΩΙΚΕΣ-ΜΦΔ*»).

1. Η HELEXPO Α.Ε.

Σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του ΔΕΚ (βλέπε σχετικά C-159/91 και C-160/91, Roucet κ.α., Συλλ. Νομολ. 1993, I-637, C-55/96, Job Centre II, Συλλ. Νομολ. 1997, I-7119, παρ. 21, C-180/98 έως C-184/98, Pavlon κλπ., Συλλ. Νομολ. 2000, I-6451, παρ. 74. Βλέπε σχετικά C-118/85, Commission v. Italy, Συλλ. Νομολ. 1987, I-2599, παρ. 7, καθώς και C-35/96, Commission v. Italy, Συλλ. Νομολ. 1998, I-3851), η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, η οποία μπορεί να συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά

(για την έννοια της επιχείρησης στο κοινοτικό δίκαιο, βλέπε και Ι. Ιντζεσιλόγλου, Μεθοδολογική και κοινωνιολογική προσέγγιση της ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού από το ΔΕΚ: το παράδειγμα της έννοιας της επιχείρησης, Αρμ. Επιστημονική επετηρίδα, 8/87, 76). Με βάση τα ανωτέρω, η HELEXPO, αποτελεί επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 2 ν.703/77, ως ισχύει, εμπίπτουσα στις διατάξεις του νόμου αυτού. Ειδικότερα, η HELEXPO:

- Αναλαμβάνει τη διοργάνωση εκθέσεων, συνεδρίων και πολιτιστικών εκδηλώσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη με έδρα τη Θεσσαλονίκη (ειδικότερα, στις δραστηριότητες της HELEXPO περιλαμβάνεται η διοργάνωση της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ), διεθνών κλαδικών εκθέσεων, εθνικών, περιφερειακών ή διεθνών συνεδρίων και ημερίδων. Βλ. ανωτέρω Β.1.).
- Έχει το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του Διεθνούς Εκθεσιακού Κέντρου Θεσσαλονίκης, των Διεθνών Συνεδριακών Κέντρων «Ι.Βελλίδης» και Ν.Γερμανός» στη Θεσσαλονίκη, καθώς και του Εκθεσιακού Κέντρου Αττικής Helexpo Pallace στην Αθήνα.
- Έχει το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης των εμπορικών σημάτων όλων των κλαδικών εκθέσεων.
- Έχει μισθώσει και εκμεταλλεύεται τα εκθεσιακά κέντρα Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ) και Αθηνών (HELEXPO PALACE) από την 1.1.2000 έως την 31.12.2014 έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται στη ΔΕΘ Α.Ε. και υπολογίζεται σε ποσοστό 20% επί των ακαθάριστων εσόδων που πραγματοποιεί η HELEXPO από την εκμετάλλευση των εν λόγω ακινήτων. Η καταγγελλόμενη καταβάλλει το 20% των ακαθάριστων εσόδων της ως μίσθωμα στη ΔΕΘ ΑΕ για τη διαχείριση των εκθεσιακών κέντρων της τελευταίας. Το κόστος ενοικίασης των εκθεσιακών κέντρων σε τρίτους καθίσταται χαμηλότερο από το κόστος που επιβαρύνεται η ίδια η εταιρία και καταβάλλει ως μίσθωμα στη ΔΕΘ.
- Διαθέτει (νοικιάζει) τις εγκαταστάσεις της σε φορείς για τη διοργάνωση εκθέσεων και συνεδρίων.

Β. Ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης από την πλευρά της HELEXPO

1. Άρθρο 2 ν. 703/77

Ο ορισμός της έννοιας της δεσπόζουσας θέσης δεν περιέχεται στο άρθρο 2 του Ν 703/1977 (όπως και το αντίστοιχο άρθρο 82 της ΣΕΚ). Η έννοια αυτή διαμορφώθηκε κυρίως νομολογιακά τόσο σε κοινοτικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, όπου ακολουθήθηκε η κοινοτική πρακτική (ΔΕΚ 6/72 Continental Can, Συλλ. 1973, 213, ΔΕΚ, απόφαση της 13.2.1979, υπόθ. 85/76, Hoffmann - La Roche Συλλ. 1979, 461, ΔΕΚ 27/76, United Brands_Συλλ. 1978, 207, ΔΕΚ 78/70, Deutsche Grammophon, Συλλ. 1971, 487. Επίσης, ΕΑ 207/III/2002 (Coca-Cola), ΕΑ 55/1997, ΕΑ 49/1997, ΕΑ 20/1996, ΕΑ 59/93(ΑΕΠΙ Π), Συλλ. 1990-1995, 78, ΜΠρΑθ 18743/1992 (ΟΠΤΙΚΑ), Συλλ. 1990-1995, 323, ΕΑ 110/1991 (ΓΙΟΥΛΑ-ΚΡΟΝΟΣ), Συλλ. 1990-1995, 58, ΕΑ 77/1989, Συλλ 1987-1989, 106, ΕΑ 59/1987 (ΔΕΛΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ), Συλλ.1987-1989, 47,

EA 17/1984 (UCAR), Συλλ. 1979-1986, 106, EA 18/1984 (Sunlight), Συλλ. 1979-1986, 112, ΕΠΑ 24/1982). Τον ορισμό της έννοιας της δεσπόζουσας θέσης έδωσε το ΔΕΚ στην υπόθεση United Brands (υπόθ. 27/76 Συλλ. 1978, 207, παρ.65). Σύμφωνα με αυτόν, ως τέτοια θεωρείται η «θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει μια επιχείρηση και της δίνει τη δυνατότητα να παρεμποδίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό που διατηρείται στη σχετική αγορά δίνοντάς της τη δύναμη να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της, τους πελάτες και τέλος τους καταναλωτές».

Σημασία δηλαδή δεν έχει η υποκειμενική πρόθεση, ούτε η πραγματική παρακώλυση του ανταγωνισμού, αλλά η αντικειμενική δυνατότητα μιας τέτοιας παρακώλυσεως. Το άρθρο 2 του Ν 703/1977 όπως και το αντίστοιχο άρθρο 82 της ΣΕΚ, δεν απαγορεύουν την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στην αγορά αλλά την καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής. Η ΕΑ, στη γνωμοδότησή της 98/90 (Υβόννη), έχει δεχθεί ότι: «μία επιχείρηση ή σύνολο επιχειρήσεων κατέχει δεσπόζουσα θέση, όταν μπορεί για λόγους πραγματικούς ή νομικούς να διαμορφώνει την οικονομική συμπεριφορά της ανεξάρτητα από την οικονομική συμπεριφορά των άλλων επιχειρήσεων. Αυτό συμβαίνει όταν μια επιχείρηση ή σύνολο επιχειρήσεων έχει ένα σημαντικό τμήμα της αγοράς που αναφέρεται στον κύκλο εργασιών τον πραγματοποιούμενο με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους στην αγορά των ομοειδών προϊόντων ή υπηρεσιών και έχει παράλληλα την πραγματική δυνατότητα να επηρεάζει μονομερώς τους όρους αυτής της αγοράς.»

Κριτήρια τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην αναγνώριση της δεσπόζουσας θέσης μίας επιχείρησης αποτελούν ιδίως τα ακόλουθα: Πρώτον, το ποσοστό συμμετοχής της επιχείρησης στην αγορά (όσον αφορά στον πρώτο παράγοντα του μεριδίου αγοράς, όταν η θέση της επιχείρησης είναι μονοπωλιακή ή σχεδόν μονοπωλιακή (ποσοστά της τάξης 80% έως 100%), τότε αυτή είναι αρκετή για την απόδειξη της δεσπόζουσας θέσης (ΔΕΚ 81/76, Hoffman - La Roche, Συλλ. 1979, 461, ΔΕΚ στην υπόθεση Akzo C- 62-86, Συλλ. 1991, 3439 και απόφαση ΠΕΚ στην υπόθεση Hilti, C-53/92-P, της 2.3.1994, EA 27/1989, ΔΕφαθ 2846/1999), δεύτερον, το ύψος των διαθέσιμων οικονομικών μέσων και δυνατοτήτων, τρίτον, το προβάδισμα από άποψης τεχνολογικής εξέλιξης και εμπορικοβιομηχανικών εμπειριών, τέταρτον, η εξασφάλιση των πρώτων υλών με συστηματική κάθετη ολοκλήρωση της επιχειρήσεως και πέμπτον, η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού, δηλ. υποκαταστάσεως των προϊόντων της δεσπόζουσας επιχείρησης με άλλα. Η τελική κρίση διαμορφώνεται με βάση τη συνολική τους εκτίμηση [αναλυτικά, με πολλές διευκρινήσεις, σε Κοτσίρη, Δίκαιο Ανταγωνισμού, τέταρτη έκδοση, Σάκκουλας, 2001. Περιπτωσιολογικά, έχει κριθεί ότι αποτελεί δεσπόζουσα θέση το μερίδιο αγοράς 60-65% που κατείχε εταιρία αναψυκτικών (Γν. EA 99/70), το μερίδιο αγοράς 65% εταιρίας με συμμετοχή στην αγορά παραγωγής ηλεκτροκινητήρων (Αποφ. Υ. Εμπ. Κ6-119/20-2-1985), ενώ έχει κριθεί ότι δεν έχει δεσπόζουσα θέση εταιρία καλλυντικών, λόγω ύπαρξης πολλών υποκατάστατων (των καλλυντικών αυτών - EA 98/90, Υβόννη)].

2. Η Δεσπόζουσα θέση της HELEXPO

Όπως η έρευνα της Υπηρεσίας κατέδειξε και όπως η ίδια η HELEXPO υποστηρίζει, στην εν λόγω αγορά, λόγω της ιδιαιτερότητάς της δομής της και της μορφής του ανταγωνισμού των εκθεσιακών κέντρων, ο υπολογισμός των μεριδίων αγοράς είναι ιδιαίτερα δυσχερές. Γεγονός όμως αποτελεί το ότι η καταγγελλόμενη εταιρία διοργανώνει εκθέσεις μεγάλης κλίμακας με διεθνή προσανατολισμό και χαρακτήρα, απευθυνόμενες σε κοινό πέραν της γεωγραφικής περιοχής της Θεσσαλονίκης. Ο μέσος όρος αριθμού χωρών, από τις οποίες προέρχονται οι εκθέτες που συμμετέχουν στις εκθέσεις της HELEXPO, είναι 15-20 χώρες. Ανταγωνιστές της HELEXPO προέρχονται κυρίως από διοργανωτές σε κέντρα της Κωνσταντινούπολης, Σμύρνης, Βελιγραδίου, Φιλιππούπολης, Σκοπίων, Βουκουρεστίου, Βουδαπέστης, Τιράνων και άλλων πόλεων της ευρύτερης περιοχής. Η εταιρία κατέχει επίσης αποκλειστικά δικαιώματα χρήσης εκθεσιακών κέντρων και εμπορικών σημάτων (βλ. αναλυτικά ανώτερο στο Δ.4), ενώ ενοικιάζει τις εγκαταστάσεις της και σε φορείς για τη διοργάνωση εκθέσεων και συνεδρίων.

Εκ της ανωτέρω ανάλυσης και των γνωστοποιηθέντων στοιχείων (βλ. και ανωτέρω σε Β.1 και Δ. επ.), προκύπτει ότι η HELEXPO κατέχει δεσπόζουσα θέση στο νομό Θεσσαλονίκης, ως **ο κατεξοχήν διοργανωτής εκθέσεων μεγάλης έκτασης και δη άνω των 1000 τμ**, παρέχοντας εγκαταστάσεις σε διοργανωτές που θέλουν να διοργανώσουν τέτοιες εκθέσεις στο νομό της Θεσσαλονίκης, πιθανώς μη δυνάμενους να καλύψουν τα έξοδα μιας «εκτός έδρας» μετακίνησης και διοργάνωσης.

3. Ζήτημα καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης της HELEXPO

Η ύπαρξη της δεσπόζουσας θέσης δεν είναι παράνομη καθεαυτή, αλλά πρέπει η εκμετάλλευσή της να γίνεται καταχρηστικά. Ειδικότερα, απαγορεύεται η εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης σε βαθμό ή με τρόπο που να αποκλείει ή να εμποδίζει τον ανταγωνισμό ή να επιβάλλει τιμές, όρους ή άλλες συνθήκες συναλλαγών που δεν ανήκουν στην ομαλή λειτουργία της αγοράς και δεν θα μπορούσαν να επιβληθούν χωρίς την οικονομική εξουσία που παρέχει σε μια επιχείρηση η δεσπόζουσα θέση της στην αγορά (βλ. ΕΑ 207/III/2002 (Coca-Cola), ΕΑ 229/95 (ΟΤΕ) Συλλ. 1990-1995, 122, ΕΑ 59/93 (ΑΕΠΙ ΙΙ), Συλλ. 1990-1995, 78, ΔΕΦΑΘ 3871/1992 (Πυροσβεστικοί Σωλήνες) Συλλ. 1990-1995, 282, ΕΑ 110/91 (Γιούλα-Κρόνος) Συλλ. 1990-1995, 58, ΕΑ 18/1984 (Sunlight) Συλλ. 1979-1986, 112, ΕΑ 17/1984 (UCAR) Συλλ. 1979-1986, 106).

Η κατάχρηση αυτή πρέπει να αφορά πράξεις μεταβολής των κανόνων της αγοράς και «νοθεύσεως» του ανταγωνισμού (βλ. Κοτσίρης, ο.π., σελ. 525). Η συμπεριφορά της δηλ. πρέπει να είναι τέτοια ώστε να επηρεάζει τη δομή μιας αγοράς και ως αποτέλεσμα αυτής ο βαθμός ανταγωνισμού να εξασθενεί.

α) Άμεσος ή έμμεσος εξαναγκασμός προς καθορισμό είτε των τιμών αγοράς ή πωλήσεως είτε άλλων μη ευλόγων όρων συναλλαγής,

Στην περίπτωση αυτή κριτήριο αποτελεί η έλλειψη ουσιαστικής δικαιολογίας και ο εξαναγκασμός καθορισμού τιμής ή άλλων όρων συναλλαγής που δεν ανταποκρίνονται στην οικονομική αξία, όταν δηλ. μεταξύ παροχής και αντιπαροχής προκαλείται έντονα αδικαιολόγητη ασυμμετρία (Βλ. Κοτσίρης, ο.π., σελ. 526 και ΕΠΑ 24/1982). Όπως τονίστηκε ανωτέρω, προκειμένου για τη διοργάνωση μιας έκθεσης εκ μέρους της HELEXPO ακολουθείται μία συγκεκριμένη πολιτική, στην οποία δε διαπιστώνεται εξαναγκασμός προς καθορισμό τιμών ή άλλων μη εύλογων όρων συναλλαγής. Επίσης, το δικαίωμα χρήσης των εγκαταστάσεων της και μίσθωσής τους στους εκθέτες αποτελεί δυνατότητα και όχι υποχρέωσή της, δεδομένου ότι η HELEXPO καταβάλλει μίσθωμα για τη χρήση των εγκαταστάσεων αυτών στη ΔΕΘ. Επομένως, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το εν λόγω εδάφιο δεν εφαρμόζεται στην προκειμένη υπόθεση.

β) Περιορισμός της παραγωγής, της καταναλώσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως, επί ζημία των καταναλωτών,

Στα πλαίσια των εν γένει εμπορικών συναλλαγών όροι σχετικοί με τους προαναφερθέντες περιορισμούς από μία επιχείρηση σε δεσπόζουσα θέση (π.χ. όροι αποκλειστικού εφοδιασμού των καταναλωτών), δεσμεύουν όχι μόνο τους καταναλωτές, αλλά και την είσοδο στην αγορά άλλων ανταγωνιστών (Βλ. Κοτσίρης, ο.π., σελ. 527). Αναφορικά με τις υποθέσεις του καταγγέλλοντος, αν υποθεθεί ότι η HELEXPO περιόρισε τη δραστηριότητά του στην αγορά σημειώνονται τα εξής:

Στην περίπτωση της έκθεσης «*Διαφήμιση*», ο καταγγέλλων προέβη σε ενημέρωση των πελατών του για τις δύο εκθέσεις του πριν λάβει οποιαδήποτε έγκριση από τη HELEXPO. Η τελευταία διαμαρτυρήθηκε και απέστειλε στον καταγγέλλοντα τον Κανονισμό Λειτουργίας της για την παραχώρηση χώρων. Επιπροσθέτως, δεν επετράπη στον καταγγέλλοντα να διοργανώσει την δεύτερη έκθεσή του, γιατί τις ίδιες ημερομηνίες θα πραγματοποιούταν η INFOSYSTEM (με βάση το άρθρο 4, του Κανονισμού Λειτουργίας για την παραχώρηση χώρων της HELEXPO, η χρονική διαφορά εκθέσεων με το ίδιο αντικείμενο είναι τουλάχιστον εξήντα ημέρες πριν και τριάντα ημέρες μετά).

Αναφορικά με τη διοργάνωση της έκθεσης «*Φοιτητικές μέρες*», ο καταγγέλλων δεν προέβη σε πλήρες αίτημα, όπως απαιτείται. Παραταύτα, η HELEXPO δεν αρνήθηκε την έγκρισή της, όμως ο καταγγέλλων δεν υπέβαλε αίτημα κατά τρόπο που να υποδεικνύει τη σοβαρή πρόθεσή του.

Στην περίπτωση της έκθεσης «*Fashion Thea*», η απόρριψη του αιτήματος του καταγγέλλοντος πραγματοποιήθηκε βάσει αιτιολογημένης επιστολής.

Στην περίπτωση της HELEXPO δεν υπάρχουν συμφωνίες αποκλειστικού εφοδιασμού κάποιων επιχειρήσεων, έτσι ώστε να δεσμεύεται η είσοδος στην αγορά άλλων ανταγωνιστών. Η Εταιρία καταχωρεί στον τύπο προσκλήσεις για την υποβολή ενδιαφέροντος από μέρους κάθε πιθανού ενδιαφερόμενου για τη διοργάνωση εκθέσεων

στο εκθεσιακό Κέντρο Θεσσαλονίκης. Κατά συνέπεια, το εδάφιο αυτό δεν τυγχάνει εφαρμογής.

γ) Εφαρμογήν ανίσων όρων δι' ισοδυνάμους παροχάς, ιδία εις την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεων, αγορών ή άλλων συναλλαγών, κατά τρόπον ώστε επιχειρήσεις τινές να τίθενται εις μειονεκτικήν εν τω ανταγωνισμώ θέσιν,

Από τη μελέτη των πραγματικών περιστατικών δεν προκύπτει ότι η HELEXPO προέβη σε διακριτική μεταχείριση εις βάρος του καταγγέλλοντα και υπέρ άλλων εταιριών. Από τις αιτήσεις για τις δύο εκθέσεις που υπέβαλλε, έγινε δεκτή η μία. Η άλλη δεν έγινε δεκτή, γιατί δεν είχε υποβάλλει πλήρη αίτηση, κατά τρόπο που να υποδεικνύει τη σοβαρή πρόθεσή του (δυσνητικά εκθέματα κ.α.). Να τονιστεί ότι ο ίδιος ο καταγγέλλων άρχισε να ενημερώνει υποψήφιους εκθέτες αναγράφοντας ως χώρο πραγματοποίησης τη ΔΕΘ και με ημερομηνίες που ουδέποτε είχαν εγκριθεί. Επιπροσθέτως, η δεύτερη έκθεση για τη διαφήμιση δεν έγινε δεκτή, γιατί μεγάλη κατηγορία εκθεμάτων της ταυτίζονταν με αυτά της INFOSYSTEM που πραγματοποιούνταν το ίδιο ακριβώς χρονικό διάστημα. Αντιθέτως, όπως ο ίδιος ο καταγγέλλων παραδέχτηκε, επεδίωκε να λειτουργήσει «επικουρικά» με την προαναφερθείσα έκθεση. Συνεπώς το εδάφιο γ) δεν εφαρμόζεται.

δ) Εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, ή συνάψεως προσθέτων συμβάσεων αι οποίαι, κατά την φύσιν των ή συμφώνως προς τας εμπορικές συνηθείας, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση γίνεται διάκριση μεταξύ «πρώτης» και «δεύτερης» συμβάσεως. Μεταξύ της πρώτης συμβάσεως και της δεσπόζουσας θέσης πρέπει να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια, έτσι ώστε να μπορέσει η επιχείρηση που βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση να επιβάλλει και τη δεύτερη σύμβαση (Κοτσίρης, ο.π. 527 και ΠΕΚ, απόφαση της 12 Δεκεμβρίου 1991, Hilti AG κατά Επιτροπής, T-30/89, Συλλογή 1991, σελ. II-1439).

Στην εν λόγω περίπτωση από τη μελέτη των πραγματικών περιστατικών δεν προκύπτει κάτι τέτοιο. Η πολιτική που ακολουθεί η καταγγελλόμενη εταιρία είναι πάγια και ίδια προς όλους τους διοργανωτές. Δεν υπάρχουν επιπρόσθετες συμβάσεις ή παροχές, οι οποίες εξαρτούνται από τη σύναψη της κύριας σύμβασης, δηλ. της σύμβασης μισθώσεως για τη διοργάνωση της έκθεσης. Κατά συνέπεια, το εν λόγω εδάφιο δεν εφαρμόζεται.

Εκ των ανωτέρω, συμπερασματικά προκύπτει ότι η HELEXPO στην περίπτωση του καταγγέλλοντος ακολούθησε την πάγια και ενιαία πολιτική που ακολουθεί με όλους τους διοργανωτές και δεν προέβη σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης της. Κατά συνέπεια το άρθρο 2 του ν. 703/77 δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού – Τμήμα Β' απορρίπτει την ως άνω καταγγελία (αριθμ. ημ. πρωτ. 7183/11.11.05, 7280/15.11.05, 4237/13.07.06) του Δ. Κ. (X-PORT) κατά της

ανώνυμης εταιρίας «HELEXPO A.E.», που υπεβλήθη στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, ως ουσία αβάσιμη.

Η απόφαση εκδόθηκε την **12^η Φεβρουαρίου 2009**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 6 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006).

Η Προεδρεύουσα του Β' Τμήματος

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Καθηγ. Αριστέα Σινανιώτη

Καθηγ. Παναγιώτης Ι. Κανελλόπουλος

Η Γραμματέας

Όλγα-Ανίτα Ραφτοπούλου